

Популяризація книги в контексті інформаційних потреб сучасного студента

У статті висвітлюється діяльність бібліотеки ВНМУ ім. М. І. Пирогова спрямована на популяризацію видань, вивчення читацьких вподобань та інтересів, її роль у формування інформаційної культури молоді.

Книга у всі часи відігравала важливу роль у становленні і розвитку людства, була і залишається головним носієм інформації, знань і досвіду. Вона пройшла довгий шлях свого розвитку, але незмінним залишалося її призначення: служити збереженню і передачі знань, досвіду, життєвих цінностей.

Перші навички спілкування з книгою формуються в дитинстві, потім закріплюються в школі та набувають стійкого характеру в ЗВО. Тож і не дивно, що з початком кожного нового навчального року та семестру приміщення бібліотеки заповнені студентами. У перші тижні навчання нашу книгозбірню відвідує близько десяти тисяч наших улюблених, часом гамірливих, але завжди таких очікуваних студентів. Та й це – лише початок, адже навчальний процес тільки розпочався... Студент-першокурсник повинен уміти орієнтуватися у безмежному морі книжкових джерел. Саме для цієї категорії користувачів значний акцент бібліотека робить на оволодінні навиками самостійного пошуку джерел у електронних каталогах. Це передбачає не лише вміння знаходити потрібну книгу у фонді бібліотеки, а й володіти комплексом умінь, які необхідні для повноцінної роботи з довідково-бібліографічним апаратом бібліотеки.

В період стрімкого розвитку інформаційних технологій сформувалася думка про те, що Інтернет витіснив друковану книгу. Насправді, електронна культура лише посилює можливості книжкової. Проведене опитування серед студентів університету «Наукова бібліотека ВНМУ ім. М. І. Пирогова. Якою їй бути?» доводить, що попри ажітаж на електронні підручники та мегабайти інформації в Інтернеті, студенти надають перевагу друкованій книзі. Переважна більшість опитаних (61,3%) серед використовуваних джерел інформації надають перевагу паралельному використанню книги та Інтернету, третина респондентів (34,2%) – використовують лише друковану книгу, 3,2% – електронну книгу і 1,2% – лише Інтернет. Отож, молодь поєднує книжкову культуру і можливості електронної.

Такі поняття, як «Інтернет», «web-сайт», «локальна мережа» – є сучасним доступним інструментом, який допомагає популяризувати читання новими і сучасними методами. Тому важливим напрямом діяльності бібліотеки є поширення інформації про наявні навчальні та наукові видання для забезпечення успішної освітньої діяльності університету. Цю функцію успішно

виконує веб-сайт бібліотеки, де на сторінках «Нові надходження» та «Праці науковців ВНМУ» аноншуються нові надходження до фондів бібліотеки з метою реклами нових видань та заохочення до читання. Крім того, надзвичайно важливим є живе спілкування бібліотекаря з читачем, який повинен допомогти зорієнтуватися у безмежному морі знань, щоб кожен читач зазнав задоволення від спілкування з книгою, а не залишився віч-на-віч із безмежним морем людської мудрості.

Бібліотека систематично проводить заходи з метою популяризації та реклами книги, використовуючи як традиційні так і нові форми роботи – віртуальні виставки, буктрейлери, завдяки яким працівники бібліотеки мають можливість представити широкому загалу користувачів різноматичний масив документів. Протягом 2015-2017 років підготовлено 89 електронних виставок. Популяризації фонду бібліотеки сприяли конкурси «Краща електронна виставка» (2015), «Краща електронна виставка медичної тематики (2016)», які проходили у стінах бібліотеки в переддень Всеукраїнського дня бібліотек. Серед бібліотек методичного об'єднання закладів вищої освіти м. Вінниці бібліотека організувала конкурс буктрейлерів на художній твір «Літературний дивосвіт», бере участь у щорічних конкурсах рекомендаційних бібліографічних видань «Читацькі студії» (ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва), де презентує власні видання, що популяризують фонди бібліотеки та заохочують до читання. На сайті бібліотеки представлено буктрейлери на одноіменні видання Колісника П. Ф. «Клінічна вертебрологія», на збірку поезій Ліни Костенко «Річка Геракліта», на книгу Маркуса Зузака «Крадійка книжок», Стівена Кінга «Мертва зона» та «Історія лікознавства» І. С. Чекмана, «Аеропорт» С. Лойка, на книгу науковців ВНМУ ім. М. І. Пирогова доктора медичних наук, професора В. І. Денисюка та доцента, доктора філософії О. В. Денисюка «Етапи життя людини в медичному, філософському та релігійному розумінні».

У відділі культурно-просвітницької роботи на абонементі художньої літератури з 1999 року працює «Клуб любителів художньої літератури». З року в рік відповідно до запитів читачів поповнюється фонд різножанровою літературою та налічує уже близько 4,5 тис. прим.

Позитивний вплив на молодь та заохочення до читання має вивчення читацьких вподобань та інтересів, яким працівники відділу періодично займаються. Те, що читання залишається популярним серед молоді, підтвердило on-line анкетування «Літературні смаки студентів ВНМУ» (2015). Результати анкетування довели, що респонденти досить непогано поінформовані щодо книжкового ринку сучасних видань художньої літератури. Завдяки читацьким пропозиціям було заповнено певні прогалини у найновіших виданнях, придбано зарубіжні твори в перекладі українською мовою. Дослідження стало своєрідним діалогом між бібліотекарями та користувачами

та спонукало уважно стежити за кращими зразками сучасної художньої літератури і оперативно інформувати про новинки своїх читачів.

Нова форма опитування у вигляді розгорнутої книги «Мої літературні вподобання: жанри, автори, герої» у 2016 році була запропонована читацькій аудиторії ВНМУ. Студенти університету залишили відгуки та пропозиції про свої літературні вподобання, а працівники бібліотеки мали змогу визначити місце художньої книги у житті студентської молоді. Тож яким книгам та авторам надає перевагу читач сьогодні? Коло читання сучасної молоді людини різноманітне: від класичної вітчизняної та зарубіжної літератури, творів сучасних авторів – до фантастики, пригод, детективів та любовних романів. Також юнаки та дівчата цікавляться новими іменами і охоче знайомляться з творами популярних зарубіжних авторів. Матеріали про читацькі вподобання виявилися достатньо різнобічними і дали чітку картину про улюблені книги, автори та жанри. Крім того між студентами розгорнулася письмова дискусія: чи достатньо часу для читання художньої літератури, навчаючись в медичному університеті? Поруч із іншими студенти залишили такий запис: *«Бібліотека це храм, у котрому кожна книга – крихітний вогник. Дозвольте йому зігріти своє серце – і перед вами відкриється світ пригод і неймовірних вражень. Поважайте бібліотекарів, бо вони – хранителі мудрості, котра збережена на сторінках книг!»*

Аналіз читання дозволив виявити «Найпопулярнішу книгу 2016 року» за версією читачів. В рекомендаційному покажчику сучасної художньої літератури «Життя в книзі – книга у житті» в розділі «Читачі сказали «Браво» було представлено повний список найбільш популярних художніх творів серед читачів-студентів нашого університету.

З метою популяризації творів сучасних українських письменників, до Міжнародного дня рідної мови, підготовлено електронну виставку «Будь сучасним! Читай українське!». Запропоновані книги є частиною фонду нашої бібліотеки і користуються неабияким попитом серед наших користувачів.

Найактивніші читачі, переможці конкурсу «Найкращий читач бібліотеки» (2015), отримали чудовий подарунок від бібліотеки – «Безлімітний читацький квиток», який дає право власнику користуватись послугами бібліотеки і брати літературу на абонементі в необмеженій кількості протягом навчального року.

Працівники відділу відвідують презентації літературних видань сучасних українських письменників, твори яких з дарчими підписами завжди можна знайти на полицках абонементу.

Студентів-медиків надзвичайно цікавить мистецтво лікування словом та тема медицини в літературі. Роки плідної праці дали змогу працівникам бібліотеки розробити та впроваджувати проект «Медицина в художній літературі та мистецтві». Систематизовані напрацювання лягли в основу рекомендаційного бібліографічного покажчика «Літературно-медична

парадигма: вивчаємо медицину разом з письменниками» (2016). Цій роботі передувало видання рекомендаційних покажчиків «Світ медицини в художньому слові» (2011, 2014). Ці видання пропонують поринути в таємничий літературний світ медицини та познайомитися з творчістю письменників-лікарів, найпопулярніших серед студентів-медиків необхідних та затребуваних при вивченні історії медицини, пропедевтики внутрішніх хвороб, хірургії та інших предметів. Крім того, велику увагу працівники бібліотеки приділяють опису хвороб на сторінках художніх творів та відображають це в ЕК бібліотеки.

Враховуючи побажання читачів та з метою зручності при користуванні фондом художньої літератури, працівники абонементу виділили в окремій зоні художні видання медичної тематики. При придбанні цих видань заздалегідь враховуються побажання та пропозиції читачів. Інформування широкого загалу користувачів про цікаві та захоплюючі новинки з різних напрямків медицини крізь призму художнього слова систематично анонсуються на сайті бібліотеки.

Літературно-мистецька тематика є в центрі уваги роботи творчого об'єднання студентів «Літературна вежа». На щотижневих зібраннях, за чашечкою запашної кави, відбувається знайомство з творчістю та обговорення творів зарубіжних та вітчизняних авторів. Бібліотека працює над пошуком талановитих читачів, які прагнуть до розкриття та розвитку творчих здібностей, самовдосконалення та самореалізації, створює умови для творчого самовираження кожного студента та дбає про збереження його унікальності і розкриття потенційних здібностей. Видано збірки поетичних творів викладачів та студентів ВНМУ ім. М. І. Пирогова «На крилах натхнення» (1999, 2011), збірки керівника творчого об'єднання студентів Лілії Лізановської «Мелодія золотої осені» () «Троянди від сина» (2014), Гюлане Мусаєвої «Вічність – загадка» (2014), Олександри Басько «Портал» (2014), у збірці «Подих весни» (2016) представлено не тільки вірші поетів-початківців, а й студентська проза та малюнки.

Знайомство та популяризація поетичних творів талановитої молоді «Літературної вежі» періодично здійснюється на сторінках університетської газети «Молодий медик» та у холі університету. І хай ці студенти не будуть поетами, але прагнення долучитися до таїни творення, до світу художнього слова, пізнати секрети поетичної творчості заслуговують на повагу.

Спільно з кафедрою медичної реабілітації та медико-соціальної експертизи бібліотека працює в освітньому проекті «Доктор Думає». Студенти мають можливість долучатися до дискусій про актуальність і значення системних медичних знань у професійному зростанні клініциста та їх прикладне значення і бажають спілкуватися у вільний час в невимушеному форматі з охопленням міждисциплінарних дискусійних тем та запрошенням досвідчених фахівців. На щотижневі зібрання працівники бібліотеки готують

книжкові виставки відповідно до тематики засідання: «Структурно-функціональна організація організму та основи клінічного мислення», «Когнітивні помилки», «Клінічне обстеження дихальної системи», «Міжнародні проекти: твої можливості» та ін.

Бібліотека створює сприятливі умови для успішного навчання і духовного зростання не тільки вітчизняних, але й іноземних студентів. Працівники відділу літератури іноземними мовами використовують різні форми популяризації англomовних видань та сприяють заохоченню до активного та бережного використання фонду: презентації нових надходжень на сайті бібліотеки, тематичні традиційні та електронні виставки. Уже стало традицією відзначати та нагороджувати найактивніших та найкращих читачів за їх розуміння, повагу та відповідальність. Ці студенти отримали від бібліотеки «Подяку» (2012), визначено «Найкращого читача року» (2013) та «Найактивніших читачів бібліотеки» (2015), які отримали у нагороду «Безлімітний читачський квиток». В кінці навчального року найкращим та найактивнішим студентам у святковій атмосфері вручають диплом “Best Library User”. Незмінною традицією, починаючи з 2014 року, є участь у літературно-мистецьких заходах бібліотеки. Іноземні студенти завжди запалюють вогники в очах та посмішки на обличчях присутніх, а також вражають гарним виконанням українських народних пісень, оригінальним декламуванням віршів українських поетів тощо.

Студенти вважають, що перспективи нашої бібліотеки перш за все в якості і унікальності бібліотечного фонду, в його розвитку і зростанні. І в цьому напрямку ми невпинно працюємо. Рік за роком поповнюємо наш фонд новими сучасними підручниками та науковою літературою вітчизняних та зарубіжних видавництв. А це саме те, чого прагне сучасний студент і ради чого відвідує бібліотеку. Вони хочуть мати можливість не лише брати книги додому, але й працювати чи відпочивати у комфортному приміщенні бібліотеки. А чуйне та уважне ставлення до читачів, їх потреб і запитів, професіоналізм та ерудованість бібліотекарів, які сприяють створенню комфортного інтелектуального середовища, спонукало їх поділитися власними думками, які стали частиною проекту «Для них читальна зала – другий дім». Студент 3 курсу медичного факультету Непійко Віталій залишив такий відгук: *«Кожного дня мені, як і усім студентам нашого вузу, доводиться опрацьовувати велику кількість інформації, встигати зустрітись з друзями, розважитись переглядом улюбленого серіалу або читанням художньої книги і завірити батьків, що ми про них пам'ятаємо, старанно вчимося і харчуємося здоровою їжею. Стандартних 24 години на добу не вистачає, якщо вчитись дійсно старанно. Ось і шукаємо шляхи, як полегшити і пришвидшити цей процес. Один із варіантів – використання читального залу. Тут завжди порадять книги, що читаються легко, забезпечать розеткою, достатнім освітленням і*

безкоштовним WI-FI, а чутливе вухо бібліотекаря ніколи не дасть шуму перевищити показник у 30 децибел.

Отож, якщо бажаєш отримати якісні знання, приходь у читальний зал, візьми найкращу літературу, запасись терпінням і буде тобі омріяна «п'ятірка».

Для того, щоб сучасному користувачу було зручно і комфортно у стінах бібліотеки необхідно створити стильний і сучасний простір, де будуть проходити освітні та мистецькі заходи, де студенти зможуть навчатися та розкривати свій освітній, науковий і творчий потенціал. Саме для реалізації цієї мети бібліотека почала працювати над втіленням проекту «Реорганізація бібліотечного простору через розкриття та вільний доступ до фондів».

Майя Мельник, заступник директора бібліотеки Вінницького національного університету ім. М. І. Пирогова